

NATURTURIST NORDJYLLAND

NATURTOURIST NORDJUTLAND

HOME

[Oversigt](#)
[Naturlinks](#)
[Turistlinks](#)
[Søg](#)
[Mail](#)

Råbjerg Mile

Skagen kommune

Afstand Skagen 16 km

Statsejet, fredet område på 1620 ha

Offentlig adgang

Landskab og geologi

Råbjerg Mile er en af de største vandreklitler i Europa. Omkring 3,5 millioner m³ sand rummer den imponerende, 35-40 meter høje sanddyng, der danner en "miniørken" på næsten 1 km². Med en gennemsnitshastighed på 15 meter (varierer fra 0 - 30) bevæger klitten sig med den fremherskende vind mod nordøst.

Overalt langs den jyske vestkyst er sandflugten blevet bremset gennem sandflugtdæmpning og ved anlæg af de store klitplantager, men her i Råbjerg Mile får naturen lov at råde. Gennem fredning er milens fortsatte frie vandring blevet sikret, om end der endnu ikke er taget højde for, at den om 100 år vil begrave hovedvejen til Skagen.

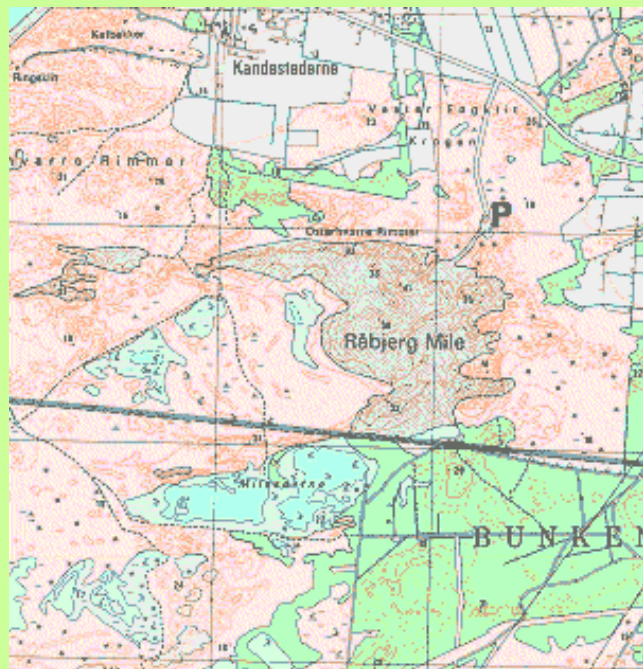
Set fra oven har milen en halvmåneform, med to "horn" vendt op mod den fremherskende sydvestenvind (se kortet). Klittypen kaldes også en "parabelklit". Sandet triller, hopper eller flyver med vinden op over milen og aflejres på milens stejle læside. I dette urolige miljø kan ingen planter trives. På klittens flanker får planterne imidlertid fat og bremser sandflugten. Flankerne bliver standset i deres vandring og ligger tilbage som parabelklittens ben, medens den centrale del fortsætter sin evige vandring.

I vindsiden bliver sandet fjernet helt ned til nær grundvandspejlet, hvor fugten kitter sandkornene sammen. Milens "fodspor" er således en ret jævn slette - en afblæsningsflade - præget af talrige småsøer og moser. Afblæsningsfladen ligger mellem parabelklittens to ben.

En kontrast til de næsten vegetationsløse

På vandring i Danmarks eneste "ørken"

[Copyright Kort- og matrikelstyrelsen](#)

[ZOOM OUT](#)

Plantelivet

Selve milen er vegetationsløs, men afblæsningsfladen foran milen med sine mange temporære småsøer og fugtige lavninger rummer en lang række ualmindelige eller sjældne planter, der er tilpassede det specielle miljø. Blandt botanikere er afblæsningsfladen bl.a. kendt for ikke mindre end 10 arter af slægten Siv (*Juncus*), bl.a. Dværg-Siv (*J. pygmaeus*) og Fin Siv (*J. capitatus*). Danmarks mindste plante, den meget sjældne Kors-Arve (*Crassula aquatica*) vokser i

små søer på afblæsningsfladen er Milesøerne, der ligger på ydersiden af milens sydlige ben. Landskabet her er en gammel afblæsningsflade, som under andre omstændigheder ville ligge tør og tilgroet. Det nære naboskab til milens mægtige forhøjning betyder, at grundvandspejlet lokalt ligger højere, og der er opstået to permanente søer med et rigt plante- og dyreliv.

Fra milens højeste punkt er der en enestående udsigt over klitlandskabet på Skagens Gren. Mere end 6000 ha klit og klithede er fredet i et af Danmarks mest særprægede naturområder. Nordjyllands Amt har i 2003 startet en storstilet rydning af klitheden syd og vest for milen med støtte fra EU.

Kulturhistorie

Råbjerg Mile er et af de få steder, hvor man kan stadig opleve de naturkræfter, der gennem mange hundrede år gjorde livet svært for befolkningen langs den jyske vestkyst. Sandflugten tog først for alvor fart i 15-1600 tallet. Perioden kaldes af geologer "Den lille istid", fordi gletschere overalt på kloden i en periode rykkede kraftigt frem. De store vandmængder, der var bundet i isen, medførte at vandstanden i havet var måske 10 cm lavere end i dag. Dette betød bredere strande, hvor vinden rigtigt kunne få fat i sandet. En medvirkende årsag kan være århundreders overudnyttelse af kystklitterne til græsning, høstning af lyng og gravning af lyngtørv.

Gennem 3-400 år blev sogn efter sogn langs kysten lagt øde, marker og gårde blev begravede i sandet og forladte. Den ensomt beliggende Råbjerg Kirke få km syd for milen ligger som monument over et sogn, hvor de fleste gårde og huse forsvandt i sandet.

Først i slutningen af 1800- tallet greb staten ind og startede en systematisk sandflugtsbekæmpelse, med plantning af "klittag" - græsserne Marehalm (*Élymus arenárius*) og Hjælme (*Ammóphila arenária*) og anlæg af de store klitplantager.

kanten af klitsøerne, men man skal se godt efter de kun 1-4 cm lange skud.

Tvepibet Lobelie

Milesøerne er også et besøg værd for den botanisk interesserede. Søerne hører til de klarvandede, næringsfattige søer, der er Danmarks sjældneste søtype. Typen kaldes også "Lobeliesøer" efter blomsterplanten Tvepibet Lobelie (*Lobelia dortmánná*). Den danner små rosetter på søbunden sammen med en anden karakterplante for søtypen, Liden Strandbo (*Litorella uniflora*), der kan dække bunden som en tæt græsplæne.

Grænsen mellem afblæsningsfladens fugtige sand og milens tørre sand.

De grå klitter og klithederne, der her dækker adskillige tusind ha, er en på europæisk plan sjælden og truet naturtype. I 2003 er startet et storstilet naturplejeprojekt i området, finansieret gennem EU's LIFE midler. Uønsket opvækst af især Bjergfyr (*Pinus mugo*) fjernes i stor målestok fra foreløbig 510 ha. Der er opsat en informationstavle om projektet ved P-pladsen nord for Milen.

Dyrelivet

En forårsdag på Råbjerg mile er luften fyldt af

Kontrasten er stor mellem den fugtige afblæsningsflade og milens "ørken"

Information

Skov- og Naturstyrelsen har udgivet en folder for Bunken klitplantage incl. Råbjerg Mile. Folderen findes også på [internettet](#).

lyden af tusindvis af kvækkende strandtudser (*Bufo calamita*), der i de mange småsøer har en af landets største forekomster. Også hugormen (*Vipera berus*) forekommer talrigt i klitterænnen. Forsigtig færdsel er dog nødvendig for at opleve den smukke slange, der forsvinder ved den mindste rystelse i jorden. Størst er chancen en solrig forårsdag, hvor hugormen tager solbad på sydvendte skrån timer.

Skagens Odde er kendt for sit fugletræk, især i foråret. Trækket kan også opleves fra Råbjerg Mile, og det kolossale kliterræn vest for milen er ofte rastested for trækkende ørne og ugle, ligesom rastende traner kan opleves ved Milesøerne. Af sjældne ynglefugle kan nævnes markpiber (*Anthus campestris*), stor regnspove (*Numenius phaeopus*) og som noget nyt trane (*Grus grus*).